

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. spalio 26 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Antano Simniškio (kolegijos pirmininkas), Donato Šerno (pranešėjas) ir Jūratės Varanauskaitės, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Reton“ kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2023 m. kovo 9 d. nutarties civilinėje byloje pagal pareiškėjos uždarnosios akcinės bendrovės „Reton“ skundą dėl antstolės Jurgitos Bareikienės veiksmų, suinteresuoti asmenys antstolė Jurgita Bareikienė, uždaroji akcinė bendrovė „Latlita“, uždaroji akcinė bendrovė „I asset management“.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių antstolio dokumentų įteikimą vykdymo procese bei turto vertės nustatymą vykdymo procese, aiškinimo ir taikymo.
2. Antstolė J. Bareikienė vykdo Vilniaus rajono 1-ojo notarų biuro notarės 2022 m. liepos 28 d. išduotą vykdomąjį įrašą dėl priverstinio skolos išieškojimo iš skolininkės UAB „Latlita“ išieškotojui (hipotekos kreditoriui) investiciniam fondui „NuCapital“ (vykdomojoje byloje išieškotoja nurodoma UAB „I asset management“). Išieškojimas yra nukreiptas į pareiškėjos UAB „Reton“, kuri yra hipotekos davėja, nekilnojamąjį turtą – 111,02 kv. m ploto butą (kotedžą), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), esantį adresu: (duomenys neskelbtini), ir žemės sklypą tuo pačiu adresu (toliau – ginčo turtas).
3. Pareiškėja pateikė skundą dėl antstolės J. Bareikienės veiksmų, kuriuo prašė: 1) panaikinti patvarkymą, kuriuo buvo paskelbtos pirmosios pareiškėjos turto (ginčo turto) varžytynės Nr. 234680; 2) atšaukti varžytynės Nr. 234680; 3) panaikinti 2022 m. spalio 12 d. patvarkymą dėl areštuoto turto vertės Nr. S-22-18-13468; 4) skirti pakartotinę minėto turto rinkos vertės nustatymo ekspertizę, sudarant sąlygas pareiškėjai pasiūlyti turto vertintojo kandidatūrą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Vilniaus regiono apylinkės teismas 2022 m. gruodžio 28 d. nutartimi netenkino pareiškėjos UAB „Reton“ skundo dėl antstolės J. Bareikienės veiksmų.
5. Teismas nustatė, kad antstolė 2022 m. rugsėjo 5 d. turto arešto aktu areštavo pareiškėjai priklausančią ginčo turtą, kurį įvertino bendra 203 000 Eur kaina (182 000 Eur buto vertė plus 21 000 Eur žemės sklypo vertė). Skolininkei UAB „Latlita“ pateikus prieštaravimus dėl nurodytos areštuoto turto vertės, antstolė 2022 m. rugsėjo 22 d. patvarkymu panaikino 2022 m. rugsėjo 6 d. patvarkymą dėl areštuojamo turto vertės ir skyrė areštuoto turto vertės nustatymo ekspertizę, ją pavedė atlikti teismo ekspertui; išaiškinta teisė per patvarkyme nurodytą terminą pareikšti nušalinimus ekspertui.
6. Teismo ekspertas 2022 m. spalio 4 d. ekspertizės aktu ginčo turtą įvertino 191 000 Eur kaina; jo pagrindu antstolė 2022 m. spalio 12 d. patvarkymu ginčo turtą įvertino 119 000 Eur kaina ir informavo šalį apie teisę teikti prieštaravimus dėl turto kainos; be to, išaiškino skolininkės teisę pasiūlyti savo pirkėją iki varžytynių paskelbimo. Gavusi skolininkės UAB „Latlita“ prieštaravimus dėl nustatytos ginčo turto vertės, antstolė 2022 m. spalio 20 d. patvarkymu panaikino 2022 m. spalio 12 d. patvarkymą ir ginčo turtą įvertino 191 000 Eur kaina (nurodžiusi, jog 2022 m. spalio 12 d. patvarkyme buvo padaryta rašymo klaida).
7. Skolininkei UAB „Latlita“ pareiškus prieštaravimus ir dėl antstolės 2022 m. spalio 20 d. patvarkymu nustatytos ginčo turto vertės, antstolė 2022 m. spalio 31 d. patvarkymu atsisakė tenkinti skolininkės pretenziją (prieštaravimus), be kita ko, ir dėl pakartotinės ekspertizės skyrimo. Antstolė 2022 m. lapkričio 10 d. patvarkymu paskelbė pirmąsias ginčo turto varžytynes; pradinė ginčo turto kaina nustatyta 152 800 Eur (80 proc. nustatytos turto vertės), tačiau, Vilniaus miesto apylinkės teismui 2022 m. gruodžio 1 d. nutartimi, priimta civilinėje byloje Nr. e2YT-28876-599/2022, tenkinus pareiškėjos prašymą ir pritaikius laikinas apsaugos priemones – sustabdant vykdomas ginčo turto varžytynes, iki bus išnagrinėtas pareiškėjos skundas dėl antstolės veiksmų, antstolė 2022 m. gruodžio 2 d. patvarkymu atšaukė minėtas ginčo turto varžytynes Nr. 234680.
8. Antstolė procesinius dokumentus (patvarkymus ir kt.), adresuotus pareiškėjai, siuntė jos registruotos buveinės adresu, tačiau jie grįžo neįteikti (pareiškėjai neatsiėmus jų pašto skyriuje per saugojimo terminą). Be to, iš vykdomosios bylos matyti, kad iš esmės visi procesiniai dokumentai

pareiškėjai buvo siunčiami ir jos Juridinių asmenų registre (toliau – JAR) nurodytu elektroninio pašto adresu.

9. Teismas nurodė, kad skolininkei UAB „Latlita“ adresuoti antstolės procesiniai dokumentai 2022 m. rugsėjo 26 d. buvo įteikti jos vadybininkui, kuris skundo teikimo metu buvo ir pareiškėjos vadovas (jis ir pateikė skundą). Be to, teismo ekspertas buvo įleistas apžiūrėti ginčo turto (darė nuotraukas). Teismas nurodė, kad nors ir neturi duomenų, kas įleido ekspertą į ginčo turto vidų, labiausiai tikėtina, jog tai buvo pareiškėjos atstovai (taip nurodė ir pati antstolė), nes ginčo turtas priklauso būtent pareiškėjai, kuri juo disponuoja. Be to, vykdomoji byla yra elektroninė, vykdoma per Antstolių informacinę sistemą (toliau – AIS), todėl pareiškėja turėjo (turi) teisę visą bylos medžiagą peržiūrėti ir susipažinti su ja nuotoliniu būdu, tuo labiau kad pareiškėjos skundas pateiktas būtent per nurodytą sistemą.
10. Spręsdamas dėl antstolės nustatytos turto vertės, teismas nurodė, kad pareiškėjos argumentai, jog viešuose portaluose panašaus turto skelbimuose yra nurodoma didesnė kaina, atitinkamai ir ginčo turto rinkos vertė yra didesnė (nei nustatė antstolė), vertintini kritiškai. Pareiškėjos teikiami kitų turto objektų pardavimo skelbimai negali paneigti teismo eksperto ir antstolės nustatytos ginčo turto rinkos vertės, nes kiekvieno nekilnojamojo turto objekto rinkos kaina yra skirtinga, apskaičiuojama individualiai pagal kiekvieno objekto būklę, vietą, plotą, įrengimo kokybę ir pan. Be to, skelbimuose nurodoma ne galutinė kaina, kuri, sudarant pirkimo–pardavimo sutartis, dažniausiai yra mažesnė. Byloje nėra duomenų, jog pareiškėja būtų dėjusi pastangų, kad būtų objektyviai nustatyta, jos manymu, aukštesnė ginčo turto vertė.
11. Vilniaus apygardos teismas 2023 m. kovo 9 d. nutartimi Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gruodžio 28 d. nutartį paliko nepakeistą ir pareiškėjos atskirąjį skundą atmetė.
12. Teismas nustatė, kad antstolė procesinius dokumentus, adresuotus pareiškėjai, siuntė jos JAR registruotos buveinės adresu, tačiau jie buvo grąžinti į antstolės kontorą, kadangi nebuvo atsiimti pašte per siuntos saugojimo terminą. Taip pat antstolė, bandydama įteikti procesinius dokumentus, naudojosi ir kitomis galimomis įteikimo priemonėmis – juos išsiuntė elektroninio pašto adresu, kuris JAR buvo nurodytas kaip įmonės elektroninis adresas. Taigi antstolė išnaudojo visas įstatyme suteiktas priemones, kad pareiškėją informuotų apie priimtus procesinius dokumentus. Be to, apeliacinės instancijos teismas atkreipė dėmesį į tai, kad skolininkei UAB „Latlita“ adresuoti antstolės procesiniai dokumentai 2022 m. rugsėjo 26 d. buvo įteikti jos vadybininkui, kuris skundo teikimo metu buvo ir pareiškėjos vadovas. Taigi pati pareiškėja žinojo apie visus antstolės priimtus patvarkymus.
13. Pareiškėja nepateikė įrodymų, kurie suteiktų pagrindo abejoti antstolės nustatyta nekilnojamojo turto verte pagal paskirtą ekspertizę. Pareiškėja skunde nurodė tik deklaratyvaus pobūdžio samprotavimus, kad nustatyta turto vertė yra per maža, ir nenurodė konkrečių argumentų ar motyvų, kodėl turto vertė turėtų būti kitokia. Todėl teismas padarė išvadą, kad antstolė tinkamai vykdė savo pareigas, nustatydama areštuoto turto vertę, o pareiškėja nepateikė duomenų, galinčių paneigti antstolės atliktą turto įkainojimą.
14. Be to, pirmosios instancijos teismas įvertino antstolės paskirto turto vertintojo atlikto turto vertinimo pagrįstumą. Pirmosios instancijos teismas pateikė savo vertinimą dėl pareiškėjos nurodomų aplinkybių, su kuriomis sutinka ir apeliacinės instancijos teismas. Byloje nustatyta, kad pareiškėja su skiriama ekspertize ir ją atliksiančiu ekspertu buvo supažindinta laiku, tačiau klausimo dėl nepasitikėjimo juo ar paskirto eksperto nušalinimo nekėlė.

III. Kasacinio skundo teisiniai argumentai

15. Pareiškėja UAB „Reton“ kasaciniame skunde prašo panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir klausimą išspręsti iš esmės. Kasacinis skundas grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
 - 15.1. Pareiškėja skunde dėl antstolės veiksmų nurodė, kad negavo vykdomojoje byloje 2022 m. spalio 4 d. eksperto atlikto turto rinkos vertės ekspertizės akto Nr. DGE221004 (toliau – ir Ekspertizės aktas), dėl to negalėjo pateikti motyvuotų prieštaravimų dėl turto kainos nustatymo. Teismas nepatikrino, ar antstolė tinkamai laikėsi Lietuvos Respublikos teisingumo ministro patvirtinto 2009 m. balandžio 30 d. įsakymo Nr. 1R-140 „Dėl Antstolio veiklos dokumentų tvarkymo ir saugojimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – ir Taisyklės) nuostatų ir ar įvykdė pareigą tinkamai įteikti procesinius dokumentus vykdymo procese pareiškėjai per AIS.
 - 15.2. Antstolio veiklos dokumentų tvarkymo ir saugojimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2009 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 1R-140, 8.2 punktą nustato antstolio pareigą visus su vykdomosiomis bylomis susijusius dokumentus, tiek antstolio parengtus, tiek gautus, įkelti į AIS, priskirti visoms vykdomosioms byloms, su kuriomis šie dokumentai yra susiję. Teismas nevertino, kad nei prieš skundžiamą antstolės 2022 m. spalio 12 d. patvarkymą Nr. S-22-18-13468, nei prieš vėlesnį 2022 m. spalio 20 d. patvarkymą Nr. S-22-18-13950, kuriuo buvo tikslintas 2022 m. spalio 12 d. patvarkymas, nėra pridėtas Ekspertizės aktas. Be to, AIS suformuotuose 2022 m. spalio 12 d. lydraščiuose Nr. S-22-18-13472 ir 2022 m. spalio 20 d. Nr. S-22-18-13955 nurodomi tik patys patvarkymai be priedo (Ekspertizės akto).
 - 15.3. Pareiškėjai nei skundžiamo patvarkymo priėmimo dieną, nei vėliau nebuvo siųstas Ekspertizės aktas, o tai tik patvirtina, kad antstolė neįvykdė pareigos tinkamai įteikti vykdymo procese gautus ir priimtus procesinius dokumentus pareiškėjai. Ekspertizės aktas nėra įkeltas į elektroninę vykdomąją bylą ir iki šiol nėra užtikrintas jo gavimas ir matomumas pareiškėjai.
 - 15.4. Atsižvelgiant į tai, kad vykdomoji byla yra elektroninė, visa jos medžiaga turi būti įkelta AIS, o proceso dalyviams turi būti užtikrintos teisės susipažinti su byloje esančia medžiaga ir su Ekspertizės aktu. Nustačius, kad antstolė neįkėlė į AIS Ekspertizės akto bei neužtikrino jo gavimo ir matomumo pareiškėjai, tai lėmė pareiškėjos teisių ginčyti nustatytą turto vertę apribojimą. Procesinių dokumentų išsiuntimas negali paneigti nustatytos faktinės aplinkybės, kad antstolė neužtikrino procesinių dokumentų išsiuntimo ir tinkamo įteikimo proceso dalyviams per AIS.
 - 15.5. Vykdomojoje byloje esant dviem viena kitai prieštaraujančioms turto vertės nustatymo ataskaitoms (ekspertizėms) bei proceso dalyvių prašymams išsamiai įvertinti jas bei skirti pakartotinę ekspertizę, antstolė turėjo pareigą skirti pakartotinę ekspertizę. Šių aplinkybių bylą nagrinėjė teismas netyrė ir dėl jų nepasisakė, nors antstolė 2022 m. gruodžio 6 d. patvarkyme atsisakė tenkinti pareiškėjos skundą dėl jos veiksmų aplinkybės dėl UAB „Latlita“ pateiktos pretenzijos ir šios netenkinimo buvo nurodžiusi. Be to, teismas nepasisakė, ar antstolės veiksmai netenkinti pareiškėjos prašymo skirti pakartotinę ekspertizę pagrįsti ir nepažeidžia proceso dalyvių teisių ir interesų balanso.
 - 15.6. Teismas nevertino proceso šalių motyvuotų prieštaravimų, kuriuos grindė ne tik atlikto turto vertinimu, bet ir realiais turto pardavimo skelbimais, ir nevertino, ar antstolė, atsisakydama skirti papildomą ar pakartotinę ekspertizę, nepažeidė skolininkės interesų. Vien ta aplinkybė, kad antstolė nesutiko, jog pareiškėja pasiūlytų turto vertintojo kandidatūrą, nes su tuo nesutinka kreditorius, jau kelia pagrįstą abejonį, ar toks antstolės veikimas nėra procesinis pažeidimas.
 - 15.7. Ekspertas neįvertino visų šių aplinkybių, taip pat ir to, kad į imtį patekusių nekilnojamojo turto, kurio statybos metai 2013 m., esančio (*duomenys neskelbtini*), kaina yra 55 000 Eur didesnė, nes tikėtina, kad jis yra visiškai įrengtas, už (*duomenys neskelbtini*) esantį turtą, kurio statybos metai 2021 m. ir kuris nėra pabaigtas įrengti, o tik su daline apdaila. Ekspertas neatliko realių įvykusių sandorių ir rinkoje esančių skelbimų koreliacijos ir nepatikrino, kad (*duomenys neskelbtini*) per pastarąjį laikotarpį net nebuvo parduodami visiškai įrengti kotedžai, o tai tik patvirtina, kad pareiškėjos turto vertinimas atliktas netinkamai.

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl antstolio dokumentų skaitmeninimo ir įkėlimo į AIS

16. Byloje keliamas klausimas dėl antstolės pareigos įkelti Ekspertizės aktą į AIS ir tinkamo vykdymo proceso šalies informavimo apie atliktą turto vertės nustatymo ekspertizę.
17. Remiantis Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo 43¹ straipsnio 1 dalimi, su vykdomosiomis bylomis susiję elektroniniai duomenys antstolio kontoroje yra tvarkomi, įtraukiami į apskaitą ir saugomi naudojant informacines ir elektroninių ryšių technologijas teisingumo ministro nustatyta tvarka, suderinta su Lietuvos vyriausiojo archyvaru. Vykdomosios bylos ir su vykdymo procesu susijusi informacija gali būti tvarkomos vien elektronine forma. Kai vedama elektroninė vykdomoji byla, antstolio gaunama ir siunčiama rašytinės formos informacija yra skaitmeninama šio straipsnio 6 dalyje nustatyta tvarka, o rašytiniai dokumentai tvarkomi, saugomi ir sunaikinami teisingumo ministro nustatyta tvarka, suderinta su Lietuvos vyriausiojo archyvaru. Šio straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad elektroninėje vykdomoje byloje saugomos vykdomo proceso metu sudarytų ar gautų rašytinių dokumentų skaitmeninės kopijos, išskyrus dokumentus, kurių dėl teisės aktų nustatytų reikalavimų negalima skaitmeninti, ir sudaryti ar pateikti elektroniniai dokumentai. Rašytiniai dokumentai turi būti skaitmeninti ir jų skaitmeninės kopijos perkeltos į elektroninę vykdomąją bylą ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo jų gavimo antstolio kontoroje. Skaitmeninėje kopijoje turi būti nurodytas dokumento skaitmeninimo laikas ir dokumentą skaitmeninęs asmuo. Skaitmeninė kopija turi būti patvirtinta dokumentą skaitmeninusio asmens saugiu elektroniniu parašu. Kai dėl šioje dalyje nurodytų priežasčių rašytinių dokumentų negalima skaitmeninti, antstolis priima motyvuotą patvarkymą saugoti dokumentus tik rašytinės formos ir apie tai pažymi elektroninėje vykdomoje byloje.
18. Taisyklės nustato antstolio profesinėje veikloje sudarytų ir gautų, taip pat antstolio profesinėje veikloje naudojamose informacinėse sistemose saugomų duomenų tvarkymo, apskaitos, saugojimo ir sunaikinimo reikalavimus (Taisyklių 1 punktą). Taisyklėse nustatyta, kad vykdomosios bylos ir su jomis susiję dokumentai ir duomenys tvarkomi elektronine forma AIS pagal šiuos reikalavimus: AIS antstolio parengti dokumentai ir antstoliui per AIS pateikti elektroniniai dokumentai turi būti priskiriami vykdomosioms byloms, su kuriomis šie dokumentai yra susiję (8.1 punktas); su vykdomosiomis bylomis susiję elektroniniai dokumentai, kuriuos antstolis parengė ne AIS, taip pat gauti elektroniniai dokumentai, kurie antstoliui buvo pateikti ne per AIS, elektroniniai laišakai, jeigu jie buvo pagrindas parengti antstolio procesinį dokumentą, ir antstolio parengtų ar gautų popierinių dokumentų skaitmeninės kopijos Antstolių įstatymo 43¹ straipsnio 6 dalyje nustatyta tvarka turi būti įkeliami į AIS ir priskiriami visoms vykdomosioms byloms, su kuriomis šie dokumentai yra susiję (8.2 punktas).
19. Šių Antstolių įstatymo ir Taisyklių teisės normų tikslas – vykdomo procese gautų dokumentų tinkamas tvarkymas, jų skaitmeninimas. Taip sudaromos galimybės ir vykdomo procese dalyvaujantiems asmenims tinkamai susipažinti su vykdomo proceso medžiaga, kuri reikšminga įgyvendinant jų teises ir pareigas šiame procese.
20. Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad antstolė procesinius dokumentus (patvarkymus apie turto vertės nustatymo ekspertizę ir Ekspertizės aktą) pareiškėjai siuntė jos registruotos buveinės adresu, tačiau jie nebuvo atsiinti pašte per siuntos saugojimo terminą. Antstolė juos išsiuntė elektroninio pašto adresu, kuris JAR buvo nurodytas kaip įmonės elektroninis adresas. Be to, skolininkei UAB „Latlita“ adresuoti procesiniai dokumentai 2022 m. rugsėjo 26 d. buvo įteikti jos vadybininkui, kuris dokumentų įteikimo metu buvo ir pareiškėjos vadovas. Atsižvelgdami į tai, teismai padarė išvadą, jog antstolė išnaudojo visas įstatyme suteiktas priemones, kad pareiškėją informuotų apie priimtus procesinius dokumentus, ir pareiškėja žinojo apie visus antstolės priimtus patvarkymus.
21. Teisėjų kolegija pritaria pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų išvadoms, kad šiuo atveju antstolė išnaudojo visas galimybes tinkamai įteikti patvarkymus ir Ekspertizės aktą, nes šie dokumentai buvo pareiškėjai siųsti jos buveinės adresu ir elektroniniu paštu. Be to, nustatyta, kad skolininkei UAB „Latlita“ adresuoti antstolės procesiniai dokumentai 2022 m. rugsėjo 26 d. buvo įteikti jos vadybininkui, kuris skundo teikimo metu buvo ir pareiškėjos vadovas.
22. Pareiškėja kasaciniame skunde negižina, kad antstolė jai skundžiamus patvarkymus ir Ekspertizės aktą siuntė JAR nurodytu buveinės adresu ir elektroniniu paštu, tik pažymi, kad Ekspertizės aktas turėjo būti įkeltas į AIS. Ji argumentuoja, kad teismai neįvertino, jog prie skundžiamų antstolio 2022 m. spalio 12 d. ir 2022 m. spalio 20 d. patvarkymų nėra pridėtas Ekspertizės aktas, nors, remiantis Taisyklių 8.2 punktu, tai turėjo būti padaryta. Jos teigimu, ekspertizės aktas nėra įkeltas į elektroninę vykdomąją bylą. Antstolei į AIS neįkėlus Ekspertizės akto, tai apriboja pareiškėjos teisę ginčyti nustatytą turto vertę.
23. Remiantis Antstolių įstatymo 43¹ straipsnio 6 dalimi, vykdomo procese rašytiniai dokumentai turi būti skaitmeninti ir jų skaitmeninės kopijos perkeltos į elektroninę vykdomąją bylą ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo jų gavimo antstolio kontoroje. Atitinkamai Taisyklių 8.2 punkte reglamentuojama, kad į AIS turi būti įkeltos gautų popierinių dokumentų skaitmeninės kopijos. Šiuo atveju Ekspertizės aktas, remiantis nurodytomis taisyklėmis, turėjo būti suskaitmenintas ir įkeltas į AIS. Byloje nėra duomenų, kad Ekspertizės aktas buvo įkeltas į AIS, remiantis minėtomis taisyklėmis. Antstolė šioje byloje nepateikė duomenų apie šias su Ekspertizės aktu susijusias aplinkybes. Tai leidžia daryti išvadą, kad nebuvo laikytasi Antstolių įstatymo 43¹ straipsnio 6 dalyje ir Taisyklių 8.2 punkte nustatyto reikalavimo. Tačiau šis pažeidimas neturi įtakos ginčo iš esmės nagrinėjimui, t. y. pareiškėjos teisei aktyviai ginti savo teises vykdomo procese ir žinoti apie vykdomo proceso eigą.
24. Tiek ieškotojas, tiek skolininkas turi būti aktyvūs ir patys domėtis vykdomo eiga, sąžiningai naudotis įstatymo suteiktomis teisėmis bei pareigomis, nekludyti antstoliui atlikti vykdomo veiksmus (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 640, 644 straipsniai) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. balandžio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-92-469/2020, 28 punktas).
25. Pareiškėja, kaip įkaito davėja, turėjo pareigą domėtis vykdomo proceso eiga, jai antstolės siunčiamais dokumentais. Byloje nustatyta, kad pareiškėja pati neatsiėmė siųstų dokumentų, nesidomėjo vykdomo proceso eiga, neatsiėmė registruotu paštu siųstų dokumentų. Pažymėtina, kad skundžiamuose antstolio 2022 m. spalio 12 d. ir 2022 m. spalio 20 d. patvarkymuose nurodyta, kokių pagrindų nustatyta turto kaina (nurodytas Ekspertizės aktas, jį parengęs ekspertas ir nustatyta kaina). Tai reiškia, kad pareiškėja bet kuriuo atveju turėjo suprasti, kuo remiantis nustatyta įkeisto turto kaina, ir prašyti pateikti turto vertinimo ekspertizę. Todėl net ir nustačius, kad Ekspertizės aktas nebuvo įkeltas į AIS Antstolių įstatymo 43¹ straipsnio 1 ir 6 dalyse bei Taisyklių 8.2 punkte įtvirtinta tvarka, tai nėra pagrindas pripažinti, kad pareiškėja neturėjo galimybės susipažinti su vykdomosios bylos medžiaga ir veiksmingai ginti savo teises.
26. Atmetini pareiškėjos kasacinio skundo argumentai dėl teismo aktyvumo pažeidimo. CPK 443 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad nagrinėjantis

bylą šio kodekso V dalyje nustatyta tvarka teismas turi imtis visų būtinų priemonių, kad būtų visapusiškai išaiškintos bylos aplinkybės. Nors bylos dėl antstolių veiksmų apskundimo nagrinėjamos ypatingosios teisenos tvarka (CPK 442 straipsnio 6 punktas), tai nereiškia, kad teismas turėtų vertinti visus antstolio atliktus veiksmus vykdomojoje byloje. Konkrečius argumentus ir skundžiamus antstolio veiksmus turi nurodyti skundą dėl antstolio veiksmų paduodantis asmuo. Be to, iš skundžiamų teismų nutarčių matyti, kad pareiškėja, skųsdama antstolės patvarkymus, aplinkybių dėl Ekspertizės akto įkėlimo į AIS aiškiai nenurodė.

27. Taip pat atmestini kaip nepagrįsti ir pareiškėjos kasacinio skundo argumentai dėl įrodymų tyrimo ir vertinimo taisyklių pažeidimų. Nustačius, kad teismai tinkamai įvertino antstolės pareigą išsiųsti procesinius dokumentus, šie pareiškėjos kasacinio skundo argumentai atmestini kaip nepagrįsti.
28. Remdamasi nurodytais motyvais, teisėjų kolegija nusprendžia, kad bylą nagrinėję teismai tinkamai išsprendė klausimą dėl pareiškėjos informavimo apie antstolės priimtus skundžiamus patvarkymus dėl turto vertės nustatymo ir padarė bylos duomenimis pagrįstą išvadą, kad pareiškėja turėjo galimybę susipažinti su Ekspertizės aktu bei pateikti savo nuomonę ir (ar) prieštaravimus dėl nustatytos turto vertės ir su tuo susijusius prašymus.

Dėl nekilnojamojo turto vertės nustatymo vykdymo procese

29. Byloje keliamas klausimas dėl nekilnojamojo turto vertės nustatymo vykdymo procese ir pakartotinės ekspertizės skyrimo.
30. CPK 681 straipsnyje nustatyta, kad, areštuodamas skolininko turtą, antstolis jį įkainoja rinkos kainomis, atsižvelgdamas į turto nusidėvėjimą bei į arešto metu dalyvaujančių išieškotojo ir skolininko nuomones. Jeigu skolininkas ar išieškotojas prieštarauja antstolio atliktam įkainojimui arba jei antstoliui kyla abejonių dėl turto vertės, antstolis turto vertei nustatyti skiria ekspertizę.
31. Vykdomo procese areštuotas turtas turi būti įkainotas objektyviai, kaina, maksimaliai artima esančiai laisvojoje rinkoje turto kainai. Įstatymas antstoliui nustato pareigą ir suteikia realias galimybes taip įkainoti areštuotą turtą, kad įkainojimas atitiktų galimas realias rinkos kainas ir optimaliai atitiktų tiek išieškotojo, tiek skolininko interesus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. spalio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-344-421/2018, 20 punktas).
32. Remiantis CPK 682 straipsnio 2 dalimi, jeigu išieškotojas ar skolininkas pareiškia motyvuotus prieštaravimus dėl ekspertizės išvados, jų prašymu antstolis patvarkymu gali skirti papildomą ar pakartotinę ekspertizę. Antstolio patvarkymas atsisakyti skirti papildomą ar pakartotinę ekspertizę turi būti motyvuotas ir gali būti skundžiamas teismui.
33. Pareiškėja kasaciniame skunde teigia, kad, vykdomojoje byloje esant dviem viena kitai prieštaraujančioms turto vertės nustatymo ataskaitoms (ekspertizėms) ir proceso dalyvių prašymams išsamiai įvertinti jas bei skirti pakartotinę ekspertizę, antstolė turėjo paskirti papildomą ekspertizę. Pareiškėjos teigimu, bylą nagrinėję teismai neįvertino, kad ekspertizę atlikęs ekspertas neįvertino visų turto rinkos vertei nustatyti reikšmingų aplinkybių.
34. Bylą nagrinėję teismai nusprendė, jog pareiškėjos skunde pateikti argumentai, kad viešuose portaluose panašaus turto skelbimuose yra nurodoma didesnė kaina, atitinkamai ir ginčo turto rinkos vertė yra didesnė (nei nustatė antstolė), nėra pagrįsti. Teismų vertinimu, pareiškėjos teikiami kitų turto objektų pardavimo skelbimai negali paneigti teismo eksperto ir antstolės nustatytos ginčo turto rinkos vertės, nes kiekvieno nekilnojamojo turto objekto rinkos kaina yra skirtinga, apskaičiuojama individualiai pagal kiekvieno objekto būklę, vietą, plotą, įrengimo kokybę ir pan. Be to, skelbimuose nurodoma ne galutinė kaina, nes, sudarant pirkimo–pardavimo sutartis, ji dažniausiai yra mažesnė.
35. Teisėjų kolegija pritaria pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų padarytomis išvadoms. Pareiškėjos kasaciniame skunde nurodomi argumentai dėl netinkamo faktinių aplinkybių vertinimo, proceso šalių lygiateisiškumo pažeidimo atmestini kaip nepagrįsti. Bylą nagrinėję teismai pateikė konkrečius motyvus dėl turto vertinimo ekspertizės ir pareiškėjos keliamų argumentų ir nurodė, kodėl pareiškėjos argumentai laikytini nepagrįstais. Teismai pagrindė, kodėl pareiškėjos pateiktos turto vertinimo ekspertizės išvados nepaneigia antstolės atliktos turto vertinimo ekspertizės, vertino naudotus ekspertizės atlikimo kriterijus ir kitas reikšmingas aplinkybes. Teismų nurodyti motyvai patvirtina, kad antstolė neturėjo pareigos skirti papildomą ekspertizę.
36. Atmestini pareiškėjos kasacinio skundo argumentai dėl lygiateisiškumo principo pažeidimo, nes tiek antstolė, tiek bylą nagrinėję teismai įvertino pareiškėjos užsakymu parengtą turto vertinimo ekspertizę bei poreikį skirti papildomą turto vertinimo ekspertizę. Bylą nagrinėję teismai įvertino antstolės nurodytus argumentus, kodėl ji nesivadovavo pareiškėjos užsakymu parengta turto vertimo ataskaita. Pareiškėja turėjo galimybę ne tik susipažinti su vykdomosios bylos medžiaga, bet ir pateikti savo vertinimą, poziciją dėl turto vertės nustatymo. Todėl lygiateisiškumo principas pažeistas nebuvo.
37. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad bylą nagrinėję teismai tinkamai taikė areštuoto turto įkainojimą reglamentuojančias teisės normas ir priėmė teisėtus bei pagrįstus sprendimus. Todėl pareiškėjos kasacinio skundo argumentai, susiję su areštuoto turto vertinimo netinkamumu, atmestini kaip nepagrįsti.

Dėl bylos procesinės baigties

38. Šioje nutartyje išdėstytų argumentų pagrindu teisėjų kolegija konstatuoja, kad bylą nagrinėję teismai tinkamai taikė procesinių antstolio dokumentų įteikimą vykdymo procese, įrodymų vertinimą bei turto vertės nustatymą reglamentuojančias teisės normas. Todėl pareiškėjos UAB „Retoni“ kasacinis skundas atmestinas kaip nepagrįstas.
39. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo 2023 m. kovo 9 d. nutartį palikti nepakeistą.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Antanas Simniškis

Donatas Šernas

Jūratė Varanauskaitė

